

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 Екземпляр №1	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/М/ОК9 - 2023 Арк 1 / 19

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою факультету
педагогічних технологій та освіти
впродовж життя

31 серпня 2023 р., протокол № 11

Голова Вченої ради

Оксана ЧЕРНИШ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПСИХОЛОГІЧНА РЕАБІЛІТАЦІЙНА РОБОТА»

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «магістр»
спеціальності 053 «Психологія»
освітньо-професійна програма «Психологія»
факультет педагогічних технологій та освіти впродовж життя
кафедра психології та соціального забезпечення

Схвалено на засіданні кафедри
психології та соціального
забезпечення
28 серпня 2023 р., протокол № 7

В.о.завідувача кафедри психології
та соціального забезпечення
Марина ОКСЮТОВИЧ

Гарант освітньо-професійної
програми
Олег МАТЕЮК

Розробник: кандидат філософських наук, доцент кафедри психології та
соціального забезпечення САБАДУХА Олексій

Житомир
2023-2024 н.р.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/М/ОК9 - 2023
	Екземпляр №1	Арк 2 / 19

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»	нормативна	
Модулів – 1	Спеціальність 053 «Психологія»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 1		1-й	–
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
		2	–
		Лекції	
		16 год.	–
		Практичні, семінарські	
		16 год.	–
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		58 год.	–
		Вид контролю: екзамен	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2	Освітній ступінь: «магістр»		

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: для денної форми навчання – 36% аудиторних занять, 64% самостійної роботи.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/М/ОК9 - 2023
	Екземпляр №1	Арк 3 / 19

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Дисципліна «Психологічна реабілітаційна робота» є складовою нормативної частини дисциплін загальної підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 053 Психологія за освітньо-професійною програмою Психологія.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Психологічна реабілітаційна робота» є формування у студентів системних теоретичних знань та практичних умінь щодо процесу реабілітації людини, сформувати практичні навички використання психологічних методів і технологій в системі соціально-психологічної реабілітації людини.

Предмет дисципліни – психологічні аспекти реабілітації здоров'я та реабілітаційної і соціотерапевтичної роботи з особами, що страждають психосоматичними порушеннями.

Завдання вивчення дисципліни закріплені у нормативно-правових документах Міністерства освіти і науки України. Зміст курсу передбачає не тільки засвоєння студентами наукових понять про сучасні принципи та підходи в реабілітаційній роботі, але й вивчення, аналіз та узагальнення практики. Також результатом засвоєння курсу є формування практичних умінь застосування методів психологічного супроводу соціально-психологічної реабілітації людини тощо.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Психологічна реабілітаційна робота» студенти повинні

знати:

- історію розвитку поглядів на процес відновлення фізичних, професійних та соціальних функцій людини;
- загальні основи психології реабілітаційної діяльності;
- сучасні методи реабілітаційної психології;
- теоретичні засади психологічної реабілітації;
- визначення реабілітації, її види та принципи;
- етапи реабілітації;
- форми організації реабілітації;
- засоби психологічної реабілітації;
- реабілітаційні установи;
- реабілітаційні програми;
- особливості застосування психологічної реабілітації різних категорій осіб;
- прикладні аспекти психології реабілітаційної діяльності.

вміти:

- орієнтуватись в загальній теорії та практиці реабілітаційної психології;
- передбачати можливі результати реабілітаційної діяльності;
- встановлювати професійні відносини з пацієнтами в процесі психологічної реабілітації;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/М/ОК9 - 2023
	Екземпляр №1	Арк 4 / 19

- аналізувати ситуації потреби в реабілітаційній допомозі;
- складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної реабілітаційної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника;
- здійснювати пошукову, евристичну діяльність;
- адекватно оцінювати застосування принципів реабілітаційного процесу;
- професійно застосовувати основні сучасні методики в реабілітаційній діяльності;
- орієнтуватись у реабілітаційній діяльності на засвоєні етичні принципи роботи психолога;
- взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності;
- вести дискусію з проблемних питань психології реабілітаційної діяльності;
- демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності;
- опрацьовувати інформаційні джерела з нових методів та методик психологічної реабілітації людини.
- вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії;
- надавати учасникам реабілітаційного процесу психологічну допомогу та підтримку.

Методологія вивчення навчальної дисципліни «Психологічна реабілітаційна робота» будується на взаємозв'язку теоретичних концепцій та тих практичних навичок, яких набувають студенти за результатами лекційних, практичних занять та самостійної роботи.

Зміст навчальної дисципліни спрямований на формування таких компетентностей, визначених стандартом вищої освіти зі спеціальності 053 «Психологія»:

інтегральної компетентності (здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог);

загальних компетентностей (ЗК):

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК5. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності

ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

спеціальних (фахових, предметних) компетентностей (СК):

СК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/М/ОК9 - 2023
	Екземпляр №1	Арк 5 / 19

СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.

СК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.

СК10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

СК11. Здатність здійснювати психологічний супровід осіб, що перебувають в особливих умовах, і надавати психологічну допомогу цим категоріям населення.

СК12. Здатність використовувати психологічний інструментарій надання допомоги представникам соціально-вразливих категорій населення.

Отримані знання з навчальної дисципліни стануть складовими таких програмних результатів навчання за спеціальністю 053 «Психологія»:

ПР4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.

ПР5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

ПР13. Визначати напрями психологічного супроводу осіб, що перебувають в особливих умовах, розробляти та впроваджувати програми реабілітації та реадаптації цих категорій населення.

ПР14. Вміти застосовувати інноваційні психологічні технології при роботі з соціально-вразливими категоріями населення.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/М/ОК9 - 2023
	Екземпляр №1	Арк 6 / 19

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Теоретичний і методологічний аспекти реабілітації.

Визначення поняття реабілітації. Історія розвитку і становлення.

Роль вітчизняних учених і прогресивних суспільних діячів у залученні уваги суспільства до долі осіб, які потребують опіки, соціального захисту.

Сутність і зміст соціальної реабілітації, її складові. Основні і пріоритетні напрямки соціальної реабілітації в цілісному реабілітаційному процесі.

Принципи наступності в її реалізації. Роль біологічних факторів, особистісні передумови, їхнього співвідношення в ході реалізації реабілітаційного процесу.

Компенсувальні і пристосувальні механізми організму, їхнє місце в соціальній реабілітації. Співвідношення реабілітації й адаптації.

Тема 2. Державна політика і питання правового регулювання в галузі соціальної реабілітації осіб з обмеженими можливостями.

Міжнародні нормативні акти щодо захисту прав осіб з обмеженими можливостями.

Конституційні основи соціально-правового захисту осіб з обмеженими можливостями в Україні. Права і гарантії їхньої реалізації.

Забезпечення рівних можливостей реабілітації осіб з обмеженими можливостями (в галузі освіти, матеріального забезпечення, медичної допомоги).

Тема 3. Базова й індивідуальна програми соціальної реабілітації осіб з обмеженими можливостями.

Правове і нормативне забезпечення розвитку реабілітаційних служб на місцевому рівні. Диференційований підхід до надання пільг родинам, що опікуються особами з обмеженими можливостями.

Українська програма «Діти-інваліди», її взаємодія з регіональними і місцевими програмами.

Законодавча діяльність Української держави в галузі забезпечення рівних прав і можливостей осіб з обмеженими можливостями.

Базова програма реабілітації інвалідів. Поняття, сутність, зміст, законодавча основа базової програми реабілітації інвалідів. Порядок реалізації базової програми реабілітації.

Індивідуальна програма реабілітації інвалідів. Поняття, сутність та законодавча основа індивідуальної програми реабілітації. Види, способи здійснення індивідуальної програми реабілітації. Оцінка ефективності індивідуальної програми реабілітації інвалідів. Показники її ефективності.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/М/ОК9 - 2023
	Екземпляр №1	Арк 7 / 19

Тема 4. Соціально-побутова реабілітація.

Поняття, сутність та зміст соціально-побутової реабілітації осіб з обмеженими можливостями. Психологічні й організаційні аспекти.

Пристосування житла до фізичних недоліків осіб з обмеженими можливостями, допоміжні пристрої для пересування, самообслуговування, ігрової чи іншої діяльності, спілкування з однолітками.

Соціально-побутова орієнтація осіб з обмеженими можливостями.

Використання спеціальних пристроїв особами з обмеженими можливостями з метою одержання побутової незалежності: оволодіння санітарно-гігієнічними і господарсько-побутовими навичками (прання, прасування, прибирання квартири, готування і прийому їжі, користування спеціальним одягом).

Законодавчі акти, що містять пільги для осіб з обмеженими можливостями в галузі соціально-побутової реабілітації.

Тема 5. Соціально-середовищна реабілітація.

Поняття, сутність та зміст соціально-середовищної реабілітації. Психологічний і організаційний аспекти.

Створення умов у квартирі, де проживають особи з обмеженими можливостями, в освітніх установах, в навчально-виробничих майстернях, в спортивних спорудах.

Архітектурно-планувальні рішення, створення міської інфраструктури, що забезпечує доступ осіб з обмеженими можливостями до об'єктів культури, спорту, побуту, навчання тощо. Терапія середовищем, поняття, умови, чинники.

Законодавчі акти, що забезпечують пільги для осіб з обмеженими можливостями в галузі соціально-середовищної реабілітації.

Забезпечення можливостей осіб з обмеженими можливостями для занять спортом: настільні ігри, устаткування басейнів, створення спеціальних умов для гри у футбол, змагань на крісло-колясках тощо.

Тема 6. Соціальна інтеграція осіб з обмеженими можливостями.

Поняття, сутність та зміст соціальної інтеграції: психологічний і організаційний аспекти. Співвідношення соціальної інтеграції і реабілітації. Передумови до соціальної інтеграції. Варіанти соціальної інтеграції.

Позиція особи з обмеженими можливостями, позиція суспільства, чинники, що сприяють чи перешкоджають соціальній інтеграції.

Створення умов для реалізації соціальної реабілітації.

Державна політика щодо забезпечення житлових умов, матеріальної підтримки, працевлаштування, продовження освіти осіб з обмеженими можливостями з метою їх соціальної інтеграції.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/М/ОК9 - 2023
	Екземпляр №1	Арк 8 / 19

Тема 7. Психологічна реабілітація комбатантів.

Особливості і сучасний стан психологічної реабілітації військовослужбовців-комбатантів. Передумови та причини виникнення бойових психічних травм військовослужбовців-комбатантів, форми їх прояву та наслідки. Заходи психологічної реабілітації військовослужбовців, які приймали участь у бойових діях.

Тема 8. Технологія соціальної реабілітації осіб з обмеженими можливостями.

Характеристика осіб з обмеженими можливостями з урахуванням провідного типу дефекту.

Інваліди з поразкою опорно-рухового апарата.

Вивчення ступеня виразності фізичного недоліку, його анатомічна і функціональна характеристика.

Можливості соціальної реабілітації сформованої групи осіб з обмеженими можливостями.

Інваліди з порушеннями слуху. Акцент на жестове спілкування. Використання рядка, що біжить.

Упровадження технічних засобів реабілітації.

Інваліди з порушеннями зору. Вивчення їх потреб. Допомога в освоєнні технічних засобів реабілітації.

Особи з затримкою психічного розвитку. Облік рівня інтелектуального дефекту. Розробка і реалізація навчальних програм. Розвиток ігрової діяльності. Прищеплювання побутових і трудових навичок.

Спеціальна реабілітація інвалідів з девіантною поведінкою, дезадаптованих осіб з обмеженими можливостями.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/М/ОК9 - 2023
	Екземпляр №1	Арк 9 / 19

4. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Змістовні модулі і теми	Кількість годин			
	усього	лекції	практичні	самостійна робота
Тема 1. Теоретичний і методологічний аспекти реабілітації	10	2	2	6
Тема 2. Державна політика і питання правового регулювання в галузі соціальної реабілітації осіб з обмеженими можливостями	10	2	2	6
Тема 3. Базова й індивідуальна програми соціальної реабілітації осіб з обмеженими можливостями	10	2	2	6
Тема 4. Соціально-побутова реабілітація	12	2	2	8
Тема 5. Соціально-середовищна реабілітація	12	2	2	8
Тема 6. Соціальна інтеграція осіб з обмеженими можливостями	12	2	2	8
Тема 7. Психологічна реабілітація комбатантів	12	2	2	8
Тема 8. Технологія соціальної реабілітації осіб з обмеженими можливостями	12	2	2	8
Разом за модуль	90	16	16	58
УСЬОГО	90	16	16	58

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/М/ОК9 - 2023
	Екземпляр №1	Арк 10 / 19

5. Теми практичних занять

№ теми	Назва теми заняття	Кількість годин
1	Мета і задачі установи, структура і функції будинку-інтернату для соціально-психологічних служб осіб з розумовою недостатністю. Формування і рух контингенту. Характеристика осіб з обмеженими можливостями, що знаходяться в будинку-інтернаті. Огляд дітей, знайомство з їх клініко-психологічними особливостями.	2
2	Реабілітаційна робота з особами з обмеженими можливостями. Здобуття освіти, кваліфікації особами з обмеженими фізичними можливостями у навчальних закладах України. Довідник гарантій соціального захисту інвалідів.	2
3	Сім'я і проблеми інвалідності	2
4	Центр соціальної роботи з особами з обмеженими можливостями: мета, структура, завдання	2
5	Організація діяльності клубів спілкування для дітей та молоді з обмеженими можливостями	2
6	Комплексна моральна, фізична, соціальна і медико-психологічна реабілітація осіб з обмеженими можливостями.	2
7	Передумови та причини виникнення бойових психічних травм військовослужбовців-комбатантів.	2
8	Значення вихователів, учителів, інструкторів трудового навчання, соціальних працівників у реабілітації. Ведення документації, оцінка ефективності реабілітаційної роботи.	2
РАЗОМ		16

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/М/ОК9 - 2023
	Екземпляр №1	Арк 11 / 19

6. Завдання для самостійної роботи

Основними завданнями самостійної роботи слухачів є підготовка і виконання поточних навчальних завдань, а також самостійне вивчення окремих питань навчальної дисципліни. Самостійна робота передбачає підготовку навчально-наукового есе (згідно визначених вимог) за однією із запропонованих тем:

Орієнтовний перелік тем есе

за навчальною дисципліною «Психологічна реабілітаційна робота»

1. Предмет і завдання сучасної психологічної реабілітації.
2. Основні принципи та завдання психологічної реабілітації.
3. Структура сучасної реабілітаційної діяльності.
4. Основні принципи реабілітації хворих хронічними соматичними захворюваннями.
5. Патологічні реакції особистості на хворобу.
6. Етапи та завдання медично-психологічної реабілітації.
7. Методи психологічної реабілітації.
8. Критерії ефективності психологічної реабілітації.
9. Поняття про психічну травму.
10. Гострий стресовий розлад.
11. Посттравматичний стресовий розлад.
12. Методи психодіагностики посттравматичних стресових станів.
13. Дебрифінг як метод корекції посттравматичних стресових порушень.
14. Методи психодіагностики посттравматичних стресових станів.
15. Посттравматичні стресові розлади: критерії діагностики, симптоматика, епідеміологія.
16. Чинники, що збільшують ймовірність розвитку посттравматичних стресових розладів.
17. Категорії осіб, які потребують психологічної реабілітації.
18. Загальна характеристика адиктивної поведінки: фактори та етапи розвитку.
19. Культурний стрес мігрантів як приклад розладу адаптації: прояви, фактори, профілактика.
20. Екстренна психологічна допомога в екстремальних ситуаціях.
21. Допомога постраждалим в екстремальній ситуації в гострий період.
22. Допомога постраждалим в екстремальній ситуації в період стабілізації обстановки.
23. Допомога постраждалим в екстремальній ситуації в період віддалених наслідків.
24. Психологічна допомога при ПТСР.
25. Психологічна адаптація вимушених мігрантів.
26. Основи реабілітації жертв сексуального насильства.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/М/ОК9 - 2023
	Екземпляр №1	Арк 12 / 19

27. Основи реабілітації жертв релігійних сект.
28. Психологічна реабілітація осіб з адитивною поведінкою.
29. Реабілітація осіб за залежністю від алкоголю.
30. Психологічна реабілітація наркозалежних осіб.
31. Ігрова залежність і засоби боротьби.
32. Інформаційні методи надання психологічної допомоги постраждалим в екстремальній ситуації.
33. Методики зняття мускульної напруги у постраждалих в екстремальній ситуації.
34. Поведінкові та когнітивні методи допомоги постраждалим в екстремальній ситуації.
35. Атр-терапевтичні методи психореабілітації.

7. Індивідуальні завдання

Метою виконання індивідуальних завдань є: закріплення, поглиблення й узагальнення знань, отриманих студентами на теоретичних і практичних заняттях.

Індивідуальна робота студентів з навчальної дисципліни «Психологічна реабілітаційна робота» включає:

- анування вивченої додаткової літератури;
- опрацювання визначених проблемних питань та їх обговорення на практичних заняттях;
- розробка індивідуального творчого завдання (презентації) за визначеною темою:

– Поняття «інвалідність». Підстава і порядок визнання обличчя інвалідом.

– Поняття «дитина-інвалід» і «інвалід з дитинства». Показники обмежень життєдіяльності.

– Реабілітація. Теоретичний аспект: принципи реабілітації, реабілітація як процес, реабілітація як система мір, реабілітація як результат, співвідношення реабілітації й адаптації.

– Реабілітація. Сутність і зміст. Цілі і задачі. Основні напрямки реабілітації дітей з обмеженими можливостями.

– Державна політика України в області реабілітації інвалідів і дітей з обмеженими можливостями.

– Поняття соціальної реабілітації. Форми соціальної реабілітації. Реалізація соціальної реабілітації дітей з обмеженими можливостями.

– Соціально-побутова реабілітація. Пристосування житла для комфортного проживання дітей-інвалідів.

– Соціально-побутова адаптація дітей з розумовими і фізичними недоліками.

– Соціально-середовищна реабілітація. Засоби забезпечення пересування дітей з обмеженими можливостями.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/М/ОК9 - 2023
	Екземпляр №1	Арк 13 / 19

- Соціально-середовищна реабілітація. Забезпечення соціально-психологічної незалежності дітей-інвалідів.
- Родина як соціально-середовищна реабілітація дітей з обмеженими можливостями.
- Фізкультурно-оздоровча робота як вираження соціально-середовищної реабілітації інвалідів.
- Поняття соціальної інтеграції дітей з обмеженими можливостями. Шляхи і методи. Роль родини і суспільства.
- Установи для реабілітації дітей з обмеженими можливостями, їхня відомча приналежність, цілі і задачі.
- Установи для реабілітації дітей з обмеженими можливостями. Реабілітаційні центри.
- Установи для реабілітації дітей-інвалідів. Дитячі будинки-інтернати.
- Базові й індивідуальні програми реабілітації інвалідів. Порядок розробки, реалізації і контролю індивідуальних програм.
- Особливості соціальної реабілітації різних категорій дітей-інвалідів.
- Технологія соціальної реабілітації дітей з обмеженими можливостями.
- Сутність роботи фахівців із соціальної роботи щодо реабілітації дітей з обмеженими можливостями.
- Психологічна реабілітаційна робота військовослужбовців з психічними бойовими травмами.

8. Методи навчання

Для досягнення програмних результатів навчання дисципліни використовуються традиційні методи та інноваційні технології навчання.

На лекціях застосовуються словесні методи навчання (пояснення, розповідь) у поєднанні з наочними методами (демонстрування презентацій за допомогою мультимедійних засобів, демонстрація схем, рисунків).

На практичних заняттях використовуються практичні методи (виконання практичних завдань, розв'язування задач), наочні (демонстрація таблиць, схем), інтерактивні технології (дебати), а також технології розвитку критичного мислення (мозковий штурм, обмін думками).

Самостійна робота студентів передбачає роботу з літературними джерелами та інформаційними ресурсами. Під час вивчення навчальної дисципліни використовуються інформаційно-цифрові технології навчання з використанням мультимедійних засобів, сервісів відеотелефонного зв'язку Meets та Zoom, мобільних засобів комунікації; методи роботи з літературними та інформаційними джерелами.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/М/ОК9 - 2023
	Екземпляр №1	Арк 14 / 19

9. Методи контролю

Основними видами контролю під час вивчення навчальної дисципліни є поточний і підсумковий.

Поточний контроль здійснюється під час практичних занять, а також самостійної роботи, модульного контролю, контролю виконання індивідуальних завдань. Модульний контроль здійснюється шляхом перевірки графіку відвідування студентами лекційних та практичних занять та опрацювання відповідного матеріалу (у випадку пропуску занять), перевірки домашніх завдань, усного та письмового опитування і завершується підготовкою індивідуального творчого завдання та написанням есе за визначеною темою. При цьому використовуються такі методи поточного контролю:

- захист практичних робіт;
- усне опитування;
- усний тестовий контроль теоретичного матеріалу.

Підсумковий (семестровий) контроль проводиться у формі екзамену.

Орієнтовний перелік питань до підсумкового контролю

1. Інвалідність, сучасний підхід до поняття «інвалідність». Діти-інваліди. Інваліди з дитинства. Статистичні дані.
2. Основні причини інвалідності у дітей. Характеристика різних категорій дітей-інвалідів.
3. Сутність анатомофізіологічних дефектів, що лежать в основі інвалідності.
4. Характеристика обмежень життєдіяльності у дітей-інвалідів з ураженням опорно-рухового апарата, з патологією зору і слуху, порушеннями інтелекту.
5. Аналіз соціальної недостатності як одного з аспектів, що складають основу інвалідності.
6. Визначення поняття реабілітації. Історія розвитку і становлення.
7. Роль вітчизняних учених і прогресивних суспільних діячів у залученні уваги суспільства до долі осіб, які потребують опіки, соціального захисту.
8. Сутність і зміст соціальної реабілітації, її складові. Основні і пріоритетні напрямки соціальної реабілітації в цілісному реабілітаційному процесі.
9. Принципи наступності в її реалізації. Роль біологічних факторів, особистісні передумови, їхнього співвідношення в ході реалізації реабілітаційного процесу.
10. Компенсуючі і пристосовуючі механізми організму, їхнє місце в соціальній реабілітації. Співвідношення реабілітації й адаптації.
11. Міжнародні нормативні акти по захисту прав дітей-інвалідів.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/М/ОК9 - 2023
	Екземпляр №1	Арк 15 / 19

12. Конституційні основи соціально-правового захисту дітей-інвалідів в Україні. Права і гарантії їхньої реалізації.

14. Забезпечення рівних можливостей реабілітації дітей-інвалідів (в галузі освіти, матеріального забезпечення, медичної допомоги).

15. Правове і нормативне забезпечення розвитку реабілітаційних служб на місцевому рівні.

16. Диференційований підхід до надання пільг родинам, що мають дітей-інвалідів.

17. Українська програма «Діти-інваліди», її взаємодія з регіональними і місцевими програмами.

18. Законотворча діяльність Української держави в області забезпечення рівних прав і можливостей дітей-інвалідів.

19. Базова програма реабілітації інвалідів. Поняття, сутність, зміст, законодавча основа базової програми реабілітації інвалідів.

20. Порядок реалізації базової програми реабілітації. Індивідуальна програма реабілітації інвалідів.

21. Поняття, сутність. Законодавча основа індивідуальної програми реабілітації.

22. Види, способи здійснення індивідуальної програми реабілітації.

23. Оцінка ефективності індивідуальної програми реабілітації інвалідів. Показники ефективності.

24. Поняття, сутність, зміст соціально-побутової реабілітації дітей з обмеженими можливостями. Психологічні й організаційні аспекти.

25. Пристосування житла до фізичних недоліків дітей, допоміжні пристрої для пересування, самообслуговування, ігрової діяльності, спілкування з однолітками.

26. Соціально-побутова орієнтація дітей-інвалідів.

27. Використання спеціальних пристроїв дітьми з метою одержання побутової незалежності: оволодіння санітарно-гігієнічними і господарсько-побутовими навичками (прання, прасування, прибирання квартири, готування і прийому їжі, користування спеціальним одягом).

28. Законодавчі акти, що містять пільги для дітей з обмеженими можливостями в галузі соціально-побутової реабілітації.

29. Поняття, сутність, зміст соціально-середовищної реабілітації. Психологічний і організаційний аспекти.

30. Створення умов у квартирі, де проживають особи з обмеженими можливостями, в освітніх установах, в навчально-виробничих майстернях, спортивних спорудах.

31. Архітектурно-планувальні рішення, створення міської інфраструктури, що забезпечує доступ дітей-інвалідів до об'єктів культури, спорту, побуту, навчання й ін. Терапія середовищем, поняття, умови, чинники.

32. Законодавчі акти, що забезпечують пільги для дітей-інвалідів в області соціально-середовищної реабілітації.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/М/ОК9 - 2023
	Екземпляр №1	Арк 16 / 19

33. Забезпечення можливостей для занять спортом; настольні ігри, устаткування басейнів, створення спеціальних умов для гри у футбол, змагань на крісло-колясках.

34. Поняття, сутність, зміст соціальної інтеграції. Психологічний і організаційний аспекти.

35. Співвідношення соціальної інтеграції і реабілітації. Передумови до соціальної інтеграції. Варіанти соціальної інтеграції.

36. Позиція інваліда, позиція суспільства, фактори, що сприяють і перешкоджають соціальної інтеграції.

37. Створення умов для реалізації передумов до соціальної реабілітації.

38. Державна політика у відношенні забезпечення житлових умов, матеріальної підтримки, працевлаштування, продовження освіти підлітків з обмеженими можливостями з метою їхньої соціальної інтеграції.

39. Зміст і напрямки роботи установ з урахуванням характеру патології (порушення опорно- рухового апарата, розлад зору, слуху, патологія психічної діяльності), ступень вираження фізичного й інтелектуального дефекту.

40. Методи і задачі установ для осіб з відхиленнями в поведінці й адаптації.

41. Державні установи для дітей з обмеженими можливостями. Наступність у роботі установ різної відомчої приналежності. Взаємодія між державними і недержавними установами.

42. Характеристика інвалідів з урахуванням провідного типу дефекту.

43. Діти з поразкою опорно-рухового апарата.

44. Вивчення ступеня виразності фізичного недоліку, його анатомічна і функціональна характеристика.

45. Можливості соціальної реабілітації сформованої групи дітей.

46. Інваліди з порушеннями слуху. Акцент на жестове спілкування. Використання рядка, що біжить.

47. Упровадження технічних засобів реабілітації.

48. Діти з порушеннями зору. Вивчення потреб. Допомога в освоєнні технічних засобів реабілітації.

49. Розумово відсталі діти. Облік рівня інтелектуального дефекту. Розробка і реалізація навчальних програм. Розвиток ігрової діяльності. Прищеплювання побутових і трудових навичок.

50. Спеціальна реабілітація дітей з девіантною поведінкою, дезадаптованих дітей.

51. Поняття технології соціальної реабілітації. Послідовність у здійсненні соціальної реабілітації дітей з обмеженими можливостями.

52. Діагностика основної і супутньої патології, характеристика соматичного і психічного статусу, знайомство із соціальним статусом дитини, виявлення психологічного статусу.

53. Формулювання висновку. Розробка індивідуальної програми соціальної реабілітації дитини-інваліда.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/М/ОК9 - 2023
	Екземпляр №1	Арк 17 / 19

54. Визначення домінантної проблеми. Використання способів, засобів, фінансів, прогнозування термінів, оцінка ефективності.

55. Соціальна робота з дітьми-інвалідами, що проживають у родині і знаходяться в установах.

56. Загальні і приватні завдання. Залежність завдань від різних факторів: характер дефекту, місце перебування дитини.

57. Наступність у роботі фахівців із соціальної роботи. Виявлення дітей з обмеженими можливостями, угруповання по основних характеристиках. Контакти з батьками, вихователями, медичними працівниками, адміністрацією установи.

58. Організація дозвілля. Вивчення інтересів, потреб дітей, здібностей їх до засвоєння навичок.

59. Створення комфортних умов побуту, забезпечення умов для навчання дітей з обмеженими можливостями. Перспектива соціальної інтеграції підлітків.

60. Розробка індивідуальної програми соціальної реабілітації дітей з обмеженими можливостями.

61. Визначення ключових проблем, використання різних способів та методів, прогнозування термінів, визначення оцінки ефективності дії конкретної індивідуальної програми.

62. Психологічна реабілітаційна робота військовослужбовців-комбатантів.

Під час формування підсумкової семестрової оцінки враховуються результати як поточного контролю, так і підсумкового контрольного заходу, який проводиться методом усного тестування з усього матеріалу навчальної дисципліни.

10. Розподіл балів

Поточне тестування та самостійна робота								Сума
Змістовий модуль 1								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	
12	12	12	12	12	12	14	14	100

Шкала оцінювання

За шкалою	Екзамен	Бали
A	Відмінно	90-100
B	Добре	82-89
C		74-81
D	Задовільно	64-73
E		60-63
FX	Незадовільно	35-59
F		0-34

Оцінювання знань студентів здійснюється за такими **критеріями**:

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/М/ОК9 - 2023
	Екземпляр №1	Арк 18 / 19

Оцінка за інституційною шкалою	Узагальнений критерій
Відмінно	Студент глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає, логічний виклад відповіді державною мовою (в усній або у письмовій формі), якісне оформлення протоколу практичної роботи. Студент не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки. При відповіді допустив дві-три несуттєві похибки.
Добре	Студент у повному обсязі засвоїв навчальний матеріал, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання під час виконання практичних робіт; виклад відповіді грамотний, але відповіді можуть мати місце окремі неточності. Відповідь студента будується на основі самостійного мислення. Студент у відповіді допустив дві-три несуттєві помилки.
Задовільно	Студент виявив знання навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і практичної діяльності за професією. Як правило, відповідь студента будується на рівні репродуктивного мислення, студент має слабкі знання, допускає неточності і суттєві помилки у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Разом з тим, студент набув навичок, необхідних для виконання практичних робіт, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
Незадовільно	Студент виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання для виконання практичних робіт. Як правило, оцінка «незадовільно» виставляється студенту, який не може продовжити навчання без повторного вивчення дисципліни.

11. Рекомендована література

Основна література:

1. Єгорова, О. (2018). Реабілітаційна психологія: курс лекцій. Навчально-

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/М/ОК9 - 2023
	Екземпляр №1	Арк 19 / 19

методичний посібник для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 053 Психологія. Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна. 132 с.

2. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. (2018). Навчальний посібник. Том 1. / за заг.ред Н. Пророк. Київ. 208 с.

3. Медична і соціальна реабілітація : підручник (ВНЗ I-III р. а.). (2018) / В. Б. Самойленко, Н. П. Яковенко, І. О. Петряшев та ін. 2-е вид., переробл. і допов. Київ : Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина». 464 с.

4. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 1. Київ. (2018). 208 с.

5. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 2. Київ. (2018). 240 с.

6. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 3. Київ. (2018). 236 с.

Допоміжна література

1. Матейко, Н. М., Пасічняк, Н. І. (2018). Проблема адаптації дітей з розладами спектру аутизму до умов освітнього середовища // Український психолого-педагогічний збірник. №4. С. 97-100.

2. Матейко, Н. М. (2019). Проблеми психологічного супроводу дітей з розладами спектру аутизму в освітньому закладі // «Теорія і практика сучасної психології». Вип. 5. 2019. С. 47-53.

3. Матейко, Н. М. (2018). Психологічна реабілітація психічних та поведінкових розладів в учасників бойових дій // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Психологічні науки». №3. Т. 2. С. 215-219.

4. Матейко, Н. М. (2018). Особливості психологічної реабілітації осіб з надлишковою масою тіла // «Теорія і практика сучасної психології». Вип.4. С. 70-74.

5. Матейко, Н. М. (2018). Психологічна реабілітація психічних та поведінкових розладів в учасників бойових дій// Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Психологічні науки». № 3. Т. 2. С. 215-219.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Електронна бібліотека Державного університету «Житомирська політехніка» <http://eztuir.ztu.edu.ua/>

2. <https://dovidnykmpz.info/psycho/psykholohichna-reabilitatsiia/>.

3. Бібліотека психологічної літератури: <http://psylib.kiev.ua/>.

4. Українські підручники он-лайн: <http://pidruchniki.ws/>.

5. Психологічна бібліотека Псі-фактор: <http://psyfactor.org>.

6. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>.

7. Наукова бібліотека національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова: <http://hklib.npu.edu.ua/>.